

Zasady
komputerowego systemu
przetwarzania danych i systemu ochrony danych
użytkowanego
w dziale finansowo-księgowym przedszkoli
Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin

Zasady systemu przetwarzania danych przy użyciu komputera

Obsługa finansowo – księgową przedszkoli prowadzona przy pomocy komputerów obejmuje niżej podane programy:

I. Wykaz stosowanych programów komputerowych

Lp.	Nazwa programu (systemu)	Jednostka autorska	Obowiązująca wersja programu	Data rozpoczęcia eksploatacji obowiązującej wersji programu
1.	Księgowość (Optivum)	Vulcan sp.z o. o. ul.Kazimierska 15 51 – 657 Wrocław	3. 51. 0004	01. 01. 2004r.
2.	Płace Optivum	Vulcan Lubelszczyzna sp. z o.o Al. Józefa Piłsudskiego 26 20 -407 Lublin	4. 43. 000000	01. 12 .2005r.
3.	Lista Zgłoszeń dzieci do przedszkoli	VERSO Usługi Informatyczne Ryszard Kulpa Lublin ul. Kryniczna 14	1. 005	1. 05 2005 r.
4.	KZP Optivum	Vucan sp. z o. o ul. Kazimierska 15 51 – 657 Wrocław	2. 51. 0001	01. 01. 2003 r.
5.	Rozliczenie wpłat za wyżywienie	VERSO Usługi Informatyczne Ryszard Kulpa Lublin, ul Kryniczna 14	4. 2. 11. 146	17. 06. 2004 r .
6.	Przelewy	VERSO Usługi Informatyczne Ryszard Kulpa Lublin ul. Kryniczna 14	3. 3	10. 03. 2004 r.
7.	Faktura	VERSO Usługi Informatyczne Ryszard Kulpa Lublin ul. Kryniczna 14	3. 0. 2	09. 01. 2001r.
8.	Nota	VERSO Usługi Informatyczne Ryszard Kulpa Lublin, ul. Kryniczna 14	2. 0	16 01. 2001 r.
8.	Rachunek	VERSO Usługi Informatyczne Ryszard Kulpa Lublin, ul. Kryniczna 14	3. 0. 2	09. 01. 2001 r.
10.	Rejestr faktur	VERSO Usługi Informatyczne Ryszard Kulpa Lublin, ul. Kryniczna 14	1. 0	15. 05. 2000 r.
11.	Rejestr placówek	VERSO Usługi Informatyczne Ryszard Kulpa Lublin, ul. Kryniczna 14	1. 0	13. 10. 2000 r..
12.	Rejestr umów	VERSO Usługi Informatyczne Ryszard Kulpa Lublin, ul. Kryniczna 14	1. 0	14. 05. 2000 r.
13.	System elektronicznej obsługi bankowej System Proffice	Bank PEKAO S. A. V Oddział Lublin	MCC 3. 01. 007	01. 04. 2004r.

Powyższe programy aktualizowane są każdorazowo w przypadku wprowadzania zmian w ustawodawstwie w zakresie rachunkowości budżetowej i finansów publicznych .

II. Wykaz zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na komputerowych nośnikach danych

Za równoważne z księgami rachunkowymi uważa się zasoby informatyczne rachunkowości, zorganizowane w formie oddzielnych komputerowych zbiorów danych, bazy danych lub wyodrębnionych jej części, bez względu na miejsce ich powstania i przechowywania.

W systemie informatycznym rachunkowości księgi rachunkowe mają inną organizację z fizycznego punktu widzenia niż tradycyjne księgi rachunkowe. Systemowe bazy danych pozwalają przechowywać w uporządkowany sposób dużą liczbę danych, do których istnieje szybki dostęp według różnych kryteriów .

Do prowadzenia ksiąg rachunkowych stosuje się w Wydziale w Oświaty i Wychowania program Księgowość Optivum. Na księgi rachunkowe składają się zbiory zapisów i ich obrotów oraz sald, dokonanych na podstawie dowodów księgowych, w porządku chronologicznym i systematycznym, zawarte w :

- **Dzienniku**

Zbiory **Do_nagl.dbf** i **do_poz.dbf** służą do przechowywania odpowiednio zaksięgowanych w dzienniku obrotów zapisów księgowych, nagłówka i poszczególnych kwot. Zbiory te stanowią logiczną całość, tzn. system nie dopuszcza do sytuacji, w której zapis nagłówkowy nie posiadałby odpowiednika w zbiorze **do_poz** w postaci przynajmniej jednej kwoty.

Wpisywane do zbiorów zapisy otrzymują automatycznie kolejny numer ewidencyjny pozycji wskazanego dziennika. O ich chronologii decyduje sekwencja w jakiej uprawniony operator programu uruchamia funkcję księgowania dokumentów w tzw. buforze. Informacja o osobie odpowiedzialnej za wprowadzenie zapisu do dziennika jest zapamiętywana wraz z nadanym numerem ewidencyjnym w momencie fizycznego zapisu w zbiorze **do_nagl**. Od tej chwili wprowadzony zapis nie podlega jakiegokolwiek edycji ani kasowaniu, aż do momentu zamknięcia roku obrachunkowego następującego po roku obrotowym, do którego należy.

Na wspomniany bufor składają się zbiory **buf_nagl.dbf** i **buf_poz.dbf** . Służą one do przechowywania zapisów księgowych do momentu osiągnięcia przez nie właściwego poziomu poprawności kwalifikującego je do zaksięgowania. Podczas pobytu w buforze –

zapis może być poprawiany i modyfikowany z usunięciem włącznie. Informacja o osobie ostatnio zmieniającej trwale zapis jest zapamiętywana wraz z nagłówkiem w zbiorze **buf_nagl**. Zapisy w zbiorach bufora otrzymują numer pomocniczy, niezależny od numeru ewidencyjnego dziennika nadawanego w momencie księgowania.

Wymienione zbiory stanowią jedyną podstawę dla zestawień i sprawozdań emitowanych przez program.

Księdze głównej

Plankont.dbf – jest to zbiór przechowujący wykaz kont w systemie przetwarzania danych. Dotyczy on zarówno kont syntetycznych Zakładowego Planu Kont, jak i ewentualnych kont analitycznych. Ustalenie zapisów na określonym koncie odbywa się poprzez zestawienie zapisów z dziennika obrotów dotyczących tego konta. Obowiązuje zasada zgodności sumy sald kont analitycznych z saldem nadrzędnego konta syntetycznego. Konto syntetyczne może występować w roli własnej analityki, tzn. możliwa jest dekretacja na konto syntetyczne posiadające analitykę. W takiej sytuacji we wszelkich zestawieniach wyraźnie zaznaczana jest rola, w jakiej konto syntetyczne wystąpiło – obrotowej czy ewidencyjnej (jako saldo księgi głównej).

Księgach pomocniczych

W odniesieniu do ewidencji ujmowanej w jednostkach pieniężnych występują w postaci nie wyodrębnionego fizycznie zbioru – jako kartoteka zapisów na kontach analitycznych lub tzw. zapisów skojarzonych z elementami odpowiedniego słownika księgi pomocniczej. Do grupy tej należą : **kontrahe.dbf** – słownik stosowanych klasyfikacji budżetowych.

W stosunku do ewidencji realizujących specyficzne zadania wykraczające poza podstawowy zakres lub operujących na jednostkach naturalnych (np. ewidencji ilościowej, ilościowo-wartościowej) za ich obsługę odpowiadają osobne programy nie będące częścią składową programu Księgowość Optivum i pominięte w niniejszym opisie.

Ich wspólną cechą jest możliwość automatycznego generowania zapisów w buforze dziennika obrotów. Taki zapis jest wyraźnie oznaczony co do źródła jego pochodzenia zarówno w odniesieniu do programu, z którego pochodzi, jak i co do numeru dokumentu źródłowego i osoby zlecającej zapis. Informacja ta jest prezentowana na podstawie zbioru **nodes.dbf**.

- **Zestawieniu obrotów i sald**

Zestawienie zbiorcze miesięcznych dzienników częściowych oraz zestawienie obrotów i sald kont księgi głównej drukowane są na koniec każdego okresu sprawozdawczego . Zestawienie miesięcznych dzienników częściowych, zapisy dokonane na kontach księgi głównej i na kontach ksiąg pomocniczych oraz zestawienie sald ksiąg pomocniczych – drukowane są jedynie w wybranym zakresie celem dokonania uzgodnień księgowych i niezbędnych rozliczeń księgowych i podatkowych.

- **Zestawieniach**

Program nie przechowuje zestawień w osobnych zbiorach. Są one generowane na żądanie operatora, z uwzględnieniem zadanych ograniczeń (dat dokumentów, kont, klasyfikacji budżetowej, kontrahentów, dzienników, funduszy, placówek itd.) i realizowane poprzez wybór spełniających te kryteria zapisów księgowych z dziennika (lub bufora) dokumentów. Zestawienia te prezentowane są w formie czytelnych wydruków oraz tabel.

III. Opis procedur i funkcji wykazu zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe

Księgi rachunkowe zawarte w bazie danych programu komputerowego Księgowość Optivum obsługiwane są przez aplikację Księgowość Optivum. Uruchomienie go powoduje prezentację i możliwość uruchomienia przewidzianych w programie funkcji i modułów szczegółowo opisane w załącznik do niniejszego opisu

IV. Opis systemu informatycznego rachunkowości jednostki

System informatyczny rachunkowości działa w środowisku WINDOWS .Trzon systemu stanowi – oprogramowanie Księgowość Optivum przeznaczone do obsługi finansowo – księgowej placówek oświatowych, opracowanie zgodnie z wymogami ustawy o rachunkowości

Wyżej wymieniony system uzupełniony jest Płace Optivum, tworząc z programem Księgowość Optivum zintegrowany systemem finansowego zarządzania, przystosowany do bezpośredniej współpracy w zakresie pobierania danych z programu Płace Optivum i dekretacji ich na odpowiednie konta w programie Księgowość Optivum .

Ponadto w skład ww. systemu wchodzi programy :

Rozliczenie wpłat za wyżywienie;

- Przelewy;
- Rachunek;
- Nota;
- Faktura

Program Księgowość Optivum posiada między innymi:

- instalator automatycznie generujący plan kont i słowniki klasyfikacji budżetowych dla wybranego typu placówki;
  - intuicyjny i łatwy w obsłudze interfejs graficzny;
  - zaawansowane metody definiowania i kontroli uprawnionego dostępu do programu i poszczególnych jego modułów i funkcji;
  - możliwość pracy wielu użytkowników jednocześnie w trybie współużytkowania danych;
  - bezpośredni dostęp do danych z dwóch, po sobie następujących lat obrachunkowych, umożliwiający analizę dokumentów dotyczących roku szkolnego;
  - rozbudowany system dokumentacji w formie elektronicznej, dostępnej w trakcie pracy w postaci systemu pomocy;
  - obsługę słowników pomocniczych obejmujących fundusze, zadania, osoby kontrahentów, klasyfikację budżetową dochodów i wydatków;
  - możliwość rozbudowy analityki paragrafów klasyfikacji budżetowej do wymaganego poziomu szczegółowości;
  - mechanizm wprowadzania dekretów dot. wielu różnych placówek w jednym dokumencie;
  - możliwość kontroli bilansowania się dokumentu zarówno w całości, jak i wybranych grup dekretów;
  - mechanizm dwustopniowego zatwierdzania dokumentów księgowych w: buforze i dzienniku obrotów, z zapamiętaniem daty, godziny i osoby dokonującej zmianę;
  - możliwość wprowadzania dokumentów „na brudno”, nie zakończonych, z odroczeniem w czasie terminu ich dopracowania;
  - wizualną reprezentację stanu gotowości dokumentów do księgowania;
  - mechanizm definiowania dowolnych wzorców numeracji dokumentów księgowych z automatyczną podpowiedzią kolejnego numeru;
  - automatyczne księgowanie zawartości bufora dokumentów w wybranej kolejności;
  - zestawienie obrotów w dowolnych przekrojach: dla placówek, osób ,funduszy itd.;
-

Przyjęte w programie Księgowość Optivum rozwiązania umożliwiają każdemu ostatecznie sprawdzonemu i zaakceptowanemu do księgowania zapisowi księgowemu uzyskanie automatycznie nadanego, kolejnego numeru ewidencyjnego w ramach wybranego dziennika obrotów. Odbywa się to w trakcie operacji księgowania polegającej na fizycznym przeniesieniu zapisu ze zbiorów bufora do zbiorów dziennika obrotów i łączy się z zapisem informacji o dacie i godzinie oraz osobie odpowiedzialnej.

Z uwagi na przyjęte w programie zasady przechowywania i obróbki danych uzgadnianie obrotów dziennika z obrotami zestawienia obrotów i sald księgi głównej odbywa się automatycznie i na bieżąco. Wynika z faktu, że program nie przechowuje zestawień w osobnych plikach w trakcie roku obrotowego, a tworzy je na żądanie operatora na zadany dzień na podstawie zapisów księgowych dziennika.

Wprowadzanie do zbiorów bazy danych programu dowodów źródłowych odbywa się poprzez wyspecjalizowany moduł tzw. bufora . Każda komputerowa reprezentacja dokumentu papierowego zawiera komplet informacji nagłówkowych (data operacji, data dokumentu, kolejny numer operacyjny, opis treści, data i godzina wprowadzenia, dane osoby wprowadzającej) oraz informacji dekretacyjnych o szczegółach treści dokumentu – kwota, konto, placówka itd.

W sytuacji, gdy dowód nie jest wprowadzany ręcznie przez operatora, a powstał w wyniku automatycznego eksportu z innego modułu, uwidaczniana jest informacja o źródle pochodzenia wpisu z podaniem nazwy aplikacji i oryginalnego numeru dokumentu będącego jego podstawą. Ponadto istnieje możliwość bezpośredniego obejrzenia wspomnianego dokumentu w oknie aplikacji pomocniczej (np. programu magazynowego lub rejestrującego faktury) ze wszystkimi jego szczegółami – również z danymi osoby wprowadzającej. Zgodność informacji zawartych w oryginale i wyeksportowanym do Księgowość Optivum dokumencie odpowiadają automatycznie procedury bez danych. Ostateczną decyzję, co do poprawności danych zawartych zarówno w zapisie księgowym, jak i wprowadzanym manualnie na podstawie dokumentu papierowego podejmuje operator przed zaksięgowaniem dokumentu. Do tego czasu zapis jest otwarty na wszelkie zmiany z wykasowaniem włącznie.

Zestawienia komputerowe obrotów i sald można wykonywać za dowolny okres sprawozdawczy w ramach zakresu dat przechowywanych w dziennikach dokumentów. Maksymalnie może on obejmować dwa kolejne, następujące po sobie lata obrachunkowe: bieżący i poprzedni.

Dostosowany do współpracy z programem Księgowość Optivum moduł systemowy – program Płace Optivum Płace przeznaczony jest do prowadzenia obsługi placowej placówek oświatowych. Przygotowuje on listę wynagrodzeń dla wszystkich grup pracowniczych zatrudnionych w przedszkolach prowadzonych przez m. Lublin, uwzględniając specyfikę systemu wynagradzania każdej z nich. Wspomaga wszystkie funkcje działu ds. płac prowadząc karty wynagrodzeń, rozliczając podatki (PIT-y), spłaty pożyczek, współpracując z programem „Płatnik” firmy Prokom.

Wiele elementów programu może być samodzielnie przystosowanych do potrzeb użytkownika, w tym:

- składniki wynagrodzeń wraz z zasadami ich wyliczania;
- tabele wynagrodzeń;
- wykazy stanowisk;
- sposoby wyliczania średnich;
- rodzaje nieobecności i ich wpływ na wynagrodzenia;
- progi podatkowe.

Przy zastosowaniu tego programu prowadzone są kartoteki wynagrodzeń, świadczeń, zasiłków chorobowych oraz pobranych zaliczek na zobowiązania podatkowe.

Moduł systemu – program „Rozliczenia wpłat za wyżywienie” przeznaczony do ewidencji analitycznej na koncie 201 – *Rozrachunki z odbiorcami i dostawcami – należności i zobowiązania rodziców*. Uzyskane z programu dane – z podziałem na poszczególne przedszkola – w postaci wydruków komputerowych lub ręcznie sporządzonych wykazów przekazywane są do wprowadzenia do programu księgowość Optivum celem ich zaewidencjonowania na odpowiednie konta.

Wyżej wymieniony program:

- prowadzi ewidencję danych na kartotekach osobowych zawierających: imię i nazwisko danego dziecka, imiona rodziców oraz adres zamieszkania;
  - prowadzi ewidencję należności z tyt. tzw. przypisów (za czesne (opłaty za pobyt dzieci w przedszkolach) i wyżywienie);
  - prowadzi ewidencję odpisów, czyli należnych rodzicom kwot za nieuczęszczanie dzieci do przedszkola w danym miesiącu;
-

- prowadzi ewidencję wpłat bankowych;
- sporządza wydruki zawiadomień o nadpłatach lub o zadłużeniu rodziców z tyt. rezygnacji dzieci z pobytu w przedszkolu
- sporządza, po zakończeniu danego miesiąca, zestawienia:
  - listę zadłużeń;
  - listę nadpłat;
  - odpisów (miesięczne);
  - wpłat należnych (miesięczne);
  - zwrotów (miesięczne);
  - wpłat bankowych (miesięczne).

System ochrony danych

Programowe zasady ochrony danych rachunkowości informatycznej

Program Księgowość Optivum wraz z systemem operacyjnym, dla którego został napisany, w systemie WINDOWS udostępnia narzędzia i procedury ochrony przed zniszczeniem, nieuprawnioną modyfikacją i ukryciem zapisu. Część znajdujących się bezpośrednio w zakresie funkcjonalnym programu to procedury porządkowania i weryfikacji danych, ich szyfrowania, procedura chronionego dostępu do programu wyłącznie dla osób o znanym programowi identyfikatorze i hasle oraz system zróżnicowanych uprawnień dla poszczególnych operatorów. Dodatkowo zakłada się, iż właściwy poziom zabezpieczenia i ochrony danych programu osiąga się poprzez zdefiniowanie dostępu do katalogów i plików programu z poziomu operacyjnego tylko osobom upoważnionym oraz fizyczną ochronę danych poprzez ograniczenie dostępu do komputera – serwera przechowującego bazę danych (osobne pomieszczenie).

Dostęp do zbiorów danych zastrzeżony jest dla uprawnionego operatora w dowolnie wybranym czasie i polega na możliwości skorzystania z wybranego zestawienia lub bezpośrednim podglądzie zawartości dzienników za pomocą wyspecjalizowanego modułu.

Mechanizmy zasad ochrony danych obejmują :

- kopię;
- ochronę dostępu do programu jedynie zdefiniowanym użytkownikom znającym hasło;

- możliwość zdefiniowania praw użytkowników;
- szyfrowanie ważnych dla systemu plików np. słownika uprawnień operatora;
- rejestracja przebiegu ewidencji – osób, daty i godziny wpisu, czynności – w dzienniku obrotów i buforze w dodatkowym pliku o nazwie log.dbf;
- rejestracja osoby ostatnio zapisującej zmiany w dokumencie i niezależnie – rejestracja osoby wykonującej, daty i godziny księgowania dokumentu.

Sposób i zakres ich zastosowania (terminy wykonywania kopii zapasowych, ograniczenie dostępu sieciowego niepowołanym użytkownikom, fizyczny dostęp do komputera będącego serwerem plików, określenie uprawnień poszczególnych operatorów programu) są określane przez użytkownika.

W programie Płace Optivum, analogicznie jak w przypadku programu Księgowość Optivum przewidziano istnienie haseł dostępu oraz zróżnicowanie uprawnień użytkowników .

W odniesieniu do pozostałych, wyszczególnionych na wstępie programów komputerowych, zabezpieczenia programowe realizowane są poprzez: hasła dostępu do poszczególnych programów oraz hasła w BIOS- ie komputera.

Księgi rachunkowe, dowody księgowe, dokumenty inwentaryzacyjne, sprawozdania finansowe oraz dokumentację opisującą przyjęte zasady rachunkowości przechowuje się w siedzibie jednostki przez wymagany ustawowo okres.

Dla zbiorów danych rachunkowości, utrwalonych na nośnikach magnetycznych, stosuje się rozwiązania organizacyjne w zakresie tworzenia kopii zapasowych i archiwalnych.

Zbiory stanowiące księgi rachunkowe (wymienione na wstępie) są kopiowane na bieżąco i na koniec każdego okresu archiwizowane w sposób umożliwiający wydruk ksiąg oraz przechowywane przez wyznaczony okres.

Zasady kopiowania danych oraz archiwizacji ksiąg zawarto w omówionych instrukcjach, stanowiących załączniki do niniejszej instrukcji.